

Arjen asetelmat

Akvarellimaalauksia pöytien elämästä

Tiivistelmä

Tekijä(t) Seppänen Sara	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 29	Valmistumisaika 2021
Työn nimi Arjen asetelmia Akvaellimaalauksia pöytien elämästä		
Tutkinto Kuvataiteilija (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio LAB AMK		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tutkittiin asetelmamaalauksia ja tavoitteena oli tehdä omannäköisiä asetelmamaalauksia.</p> <p>Opinnäytetyön taiteellinen osa koostuu viidestä akvaellimaalauksesta. Aiheena on visuaaliseen havaintoon perustuvat arkiset asetelmat ja näkymät, jotka ovat luonteeltaan melko kerronnallisia. Teokset keskittyvät pääasiassa pöytäpintojen ja arkisten esineiden ja tavaroiden kuvaamiseen. Teokset perustuivat visuaalisiin havaintoihin tekijän opiskelijan asunnossa ja lapsuuden kodissa sekä näiden eroavaisuuksiin.</p> <p>Kirjallisessa osassa käsitellään asetelmamaalauksia sekä sen historiaa. Tekstissä käsitellään myös tekijän näkemystä asetelmataiteeseen. Tekstissä käsitellään myös itse teoksien tekemistä sekä materiaalin vaikutusta työskentelyyn ja itse teoksiin.</p> <p>Lopputuloksena tuli viisi akvaellimaalauksia, jotka kuvastavat näkymiä eri pöytäsoilla. Teoksia tehdessä tekijällä ei ollut vielä kovin suurta kokemusta vesiväreillä työskentelystä. Opinnäytetyön tekeminen kehitti tekijän taitoja ja ymmärrystä maalaustekniikasta ja materiaalista sekä tietoa asetelmataiteesta.</p>		
Asiasanat asetelma, näkymä, vesivärimalaus		

Abstract

Author(s) Seppänen Sara	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2021
	Number of Pages 29	
Title of Publication Everyday still lifes Watercolor paintings of the life of the table		
Name of Degree Bachelor of culture and arts, fine arts (UAS)		
Name, title and organization of the client LAB UAS		
Abstract <p>In the thesis, still life painting was lightly studied, and the aim was to make own kind everyday still lifes.</p> <p>The artistic part of thesis consists of watercolor paintings. The subject is everyday still lifes and views based on visual perception, that are quite narrative. The works mainly focus on depicting table tops and everyday objects and things that can be found on the tables. The works were based on the views of author's own student apartment and childhood home.</p> <p>The written part deals with still life painting and its history. The text discusses what kind of view author has on still life art. The written part also deals with the making of the works themselves, as well as how the material effected working on the paintings.</p> <p>The result was five watercolor paintings depicting views on different tabletops. At the time of making the works, the author did not yet have very much experience working with watercolors. Completing the thesis developed the author's skills and understanding of painting techniques and materials, as well as knowledge of still life art.</p>		
Keywords still life, watercolor,		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Asetelmamaalauksesta.....	2
2.1	Asetelmamaalauksen käsite ja sen historia	2
2.2	Norman Brysonin kirjasta Looking at the Overlooked.....	3
2.3	Omia pohdintoja	4
2.4	Asetelmamaalaus taiteessa	5
3	Taiteellinen produktio.....	9
4	Materiaalit	10
5	Luonnosteluvaihe.....	11
6	Teoksien työstäminen	13
6.1	työskentely	13
6.2	Teokset.....	13
7	Yhteenveto	23
	Lähteet	25

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni lähestyn asetelmamaalausta arkisien asetelmien ja näkymien kautta. Tarkoituksena on tehdä visuaaliseen havaintoon pohjautuvia maalauksia, joiden aiheena on arkiset, ympäriltä löytyvät esineet, jotka kuuluvat arkeen ja elämään. Tarkoituksena on siis tehdä arkisia, hieman omannäköisiä asetelmamaalauksia.

Aihe on itselleni kiinnostava, sillä olen tehnyt samankaltaisia töitä aikaisemmin ja asetelmamaalausta voidaan pitää myös eräänlaisena maalauksen perinteisenä harjoituksena. Koenkin että tässä vaiheessa työskentelyäni, visuaaliseen havaintoon perustuva piirtäminen ja maalaaminen on itselleni mieleistä ja kehittäväää. Asetelmamaalauksissa itseäni kiinnostaa, millainen tunnelma niihin on saatu esimerkiksi yksinkertaisilla tavoilla, kuten väreillä, valoilla tai vaikka pelkällä sommitelmalla tai kompositiolla. Myös itse kohteen sekä maalauksen katsominen ja tutkiminen on itselleni mielenkiintoista. Historiassa asetelmamaalauksiin sisältyi paljon symboliikkaa, mutta töissäni en keskity niinkään symbolistiseen kuvaamiseen vaan tutkimaan asetelmamaalausta omasta näkökulmasta. Mitä haluan teoksissa kuvata ja tuoda esille? Millaisia esineitä esimerkiksi haluan tuoda teoksiin ja kertooko teokset jotain enemmän kuin tavalliset asetelmamaalaukset.

Kirjallisessa osuudessa kerron hieman asetelmamaalauksesta, sen historiasta, sekä millaisia töitä on tehty ja mitä nykyaikana tehdään. Pohdin omaa näkemystäni asetelmamaalauksesta ja mitkä asiat itseäni näissä kiinnostavat. Lähestyn asetelmaa tutkimuksen ja eräänlaisen harjoituksen näkökulmasta, miettien myös näiden kerronnallisuutta. Kerron maalauksen prosessista sekä siitä, miten asetelmamaalauksen tutkiminen aukesi itselleni.

2 Asetelmamaalauksesta

2.1 Asetelmamaalauksen käsite ja sen historia

Asetelmamaalauksessa esitetään elottomia esineitä muodon, värin, tekstuurin ja koostumuksen ominaisuuksien vuoksi. Arkisia tavallisia esineitä kuten maljoja, laseja tai esimerkiksi kirjoja kuvataan tasolla tai pöydällä muiden elottomien luontokappaleiden, kuten kukkien, ruoan tai kuolleiden eläimien kanssa.

Asetelmamaalauksella on pitkä historia, ja sitä voisi pitää melko perinteisenä maalauksen genrenä. Jokainen kuvataidetta opiskellut tai kuvataidealalla työskentelevä on varmasti myös asetelmamaalaukseen törmännyt, ja kokeillut sitä itse ainakin harjoituksena. Itse pidän asetelmamaalauksista myös harjoituksena ja maalauksen opiskeluna, mutta se on myös oma laaja genrensä. Se on kuin dokumentti sen ajan elämästä, mutta ilman itse ihmistä tai kerronnallisuutta. Asetelmamaalaus kertoo mielestäni paljon henkilön omasta historiasta ja kuvatut esineet voivat kertoa myös paljon sen ajan elämästä, arjesta tai siitä, millä asioilla on ollut henkilökohtaista arvoa tekijälle.

Mielestäni tärkeimpiä asioita, joka tekee asetelmasta asetelman, on juuri ihmisen poissaolo ja se, kuinka esimerkiksi esineitä kuvataan, kuin tuoden näitä näkyville ja jotenkin merkittävän oloiseksi, vaikka kyseessä olisikin vaikka pelkkä kulho tai hedelmä.

Asetelmamaalauksista on kutsuttu historiassa monilla eri nimillä eri kielillä. Englannin kielen *still life* tulee hollannin sanasta *stilleven*, joka tarkoittaa käännettynä periaatteessa paikallaan olevaa tai hiljaista elämää. Ranskassa asetelmaa kutsutaan nimellä *nature morte* mikä tarkoittaa kirjaimellisesti *kuollutta luontoa*. (Kivirinta, 2004.)

Suomessa asetelmaa on kutsuttu aikaisemmin myös hiljaiseloksi. Termi asetelma on luultavasti tullut käyttöön silloin, kuin modernismin ideat alkoivat juurtua Suomeen. Suomalaiset taidehistorioitsijat puhuivat aikaisemmin hiljaiselosta, jossa ikuistetut kukat, esineet ja muut luontokappaleet elävät maalauskanvalla omaa elämäänsä. Kyse oli perinteestä, jossa maalatun esineen todellisuus-illuusiolla on ollut tärkeä merkitys. Vasta myöhemmin vakiintuneessa modernissa maalauksessa keskeisiä eivät ole olleet kuvatut esineet, vaan maalaustaiteelliset elementit, kuten väri, valo, muoto ja maalaustekniikka. (Kivirinta 2004.)

Asetelmamaalauksista ei välttämättä pidetä kaikista kiinnostavimpana tai jännittävimpänä taideteoksen muotona, sillä perinteisissä asetelmamaalauksissa käytettiin perinteisiä sommitelmia, ja teokset ovat usein pysähtyneitä, ja niissä ei ole paljoa kerronnallisuutta tai niissä ei tapahdu mitään. Asetelmamaalauksista on myös pidetty usein enemmän harjoituksena tai

opetuksen menetelmänä. Sen avulla on harjoiteltu muodon, värin, valon, tekstuurin maa- laamista sekä kompositiota ja sommittelua.

Historiassa asetelmaa on pidetty taiteen alhaisimpana taiteen muotona maisemamaalauk- sen kanssa. 1700-luvulla ranskalainen kuninkaallinen akatemia päätti, että ihminen olisi kai- ken mitta ja täten maisema- sekä asetelmamaalauksia pidettiin maalauksen alhaisimpina muotoina, sillä niissä ei kuvattu ihmistä subjektina ja, sitä pidettiin liian yksinkertaisena. (Ta- te.)

Asetelmamaalauksia on löydetty jo muinaisen Egyptin ajoilta, jolloin asetelmamaalauksia tehtiin koristamaan hautakammioita. Maalaukset kuvasivat usein eri ruokia, kuten kalaa, lihaa ja satoa. Keskiajalla 1500-luvulla taiteilijat taas tekivät asetelmamaalauksia uskonnol- lisiin tarkoituksiin, kuten Raamatun kuvittamiseen. (Richman-Abdou 2018.)

1700-luvun alussa pohjoisen renessanssitaiteilijat alkoivat maalata kukka-asetelmia, jotka nousivat esiin varsinkin, kun kiinnostus realistisia ja arkisia maalauksia kohtaan lisääntyi. Hollannin kultakaudella asetelmamaalauksien suosio nousi entisestään, ja taiteilijat veivät kukkamaalauksia pidemmälle, jolloin Hollannissa kehittyi vanitas-maalaukset. Vanitas- maalaukset kuvasivat katoavaisuutta ja halusivat muistuttaa ihmisiä kuolemasta ja siitä, että mikään ei ole ikuista. Maalauksissa esiintyi usein kalloja, kynttilöitä tai mädäntyviä he- delmiä, jotka kuvasivat juuri elämän katoavaisuutta ja ohikiitävyyttä. (Richman-Abdou 2018.)

Nykyään asetelmamaalauksia on kuitenkin katsottu uudessa valossa, ja sille on historiassa annettu vain huono maine, sillä asetelma on kuitenkin genre, joka voi käsittää melkein mitä vain mikä ei liiku, joten aihe sinänsä on todella laaja. Asetelma voi olla kuin portaali henki- lökohtaiseen historiaan, ja se voi jollain tapaa olla myös hyvin intiimi. Taiteilijan kuvaamat objektit voivat olla tärkeitä sosiaalisesti tai kulttuurillisesti tai niillä voi olla myös henkilökoh- taista arvoa. (Tresadern 2017.)

2.2 Norman Brysonin kirjasta Looking at the Overlooked

Tässä luvussa käsittelen asetelmaa Norman Brysonin kirjasta Looking at the Over-looked. Kirjassa käsitellään asetelmamaalauksia neljän eri esseeseen avulla, ja keskityin lähinnä kah- teen ensimmäiseen, joissa kerrottiin asetelmamaalauksen historiasta sekä siitä, minkälaisia asioita tähän liittyy, kuten rhopografia, sekä megalografia.

Asetelmamaalauksia on historiassa vähätelty muun taiteen rinnalla. Asetelmaa on pidetty aina hieman maalauksen alalajina ja ei niin tärkeänä, sen aiheen vuoksi. Asetelmassa ku- vataan lähinnä pysähtyneisyyttä, elottomia esineitä tai asioita, joilla ei ole niin paljoa merki-

tystä tai mielenkiintoa. Tietenkin joissakin asetelmamaalauksissa eri esineillä ja tavaroilla voi olla eri merkityksiä tai allegorioita, mutta pääasiassa niitä pidettiin vähemmän kiinnostavina ja merkityksettöminä kuin esimerkiksi teoksia, jotka kuvasivat jotain hienompaa, mahtipontisempaa tai jos teoksissa oli kerronnallisuutta tai niissä tapahtui jotain. Myös ihmishahmoa pidettiin mielenkiintoisempana tai tärkeämpänä tuomaan mielenkiintoa teoksiin. (Bryson 1990)

Kirjassa käsitellään myös sitä, kuinka asetelmamaalauksen yksi tärkeimpiä tunnuksia on se, että niissä ihminen on poistettu lähes kokonaan. Varsinkin aikaisemmissa asetelmissa ihminen koitettiin poistaa teoksista mahdollisimman perusteellisesti. Teoksissa kuvattiin vain esimerkiksi merkityksettömiä esineitä, joista ei välttämättä saanut mitään irti tai ne eivät kertoneet paljoa mitään omistajastaan. Suurimmassa osassa asetelma maalauksista kuvataan myös hedelmiä, kasviksia, erilaisia ruokia tai kasveja, jotka eivät myöskään kerro paljoa mitään itse henkilöstä. Ainoastaan sen, että kyseiset hedelmät tai kasvikset pitävät ihmisen elossa. (Bryson 1990)

Kirjan toisessa esseessä käsiteltiin hieman rhopografiaa ja megalografiaa, jotka kulkevat asetelma maalauksessa yhdessä. Megalografialla tarkoitetaan asioita, jotka ovat mahtavia, kuten tarinat jumalista, sankarien taistelu tai historian kriisit. Rhopografia tulee sanasta rhopos, joka tarkoittaa tärkeitä esineitä tai pieniä tavaroita, ja rhopografialla kuvataan usein asioita, joilla ei ole usein niin paljon merkitystä. (Bryson 1990, s.52)

2.3 Omia pohdintoja

Asetelmamaalauksissa ei välttämättä ole kerronnallisuutta, eikä niissä tapahdu visuaalisesti mitään jännittävää, mutta mielestäni ne keskittyvätkin juuri kertomaan asioista, joihin emme kiinnitä niinkään huomiota ja tuo näitä esille. Kuvattuna voi olla, vaikka hedelmä ja vaasi, joka kertoo vain esimerkiksi, miltä ajalta teos mahdollisesti on, millaisia esineitä kyseisen tekijän ympärillä on ollut, ja mitä hän on pitänyt sillä hetkellä mielenkiintoisena. Olisi kohde sitten hänelle itselleen jotenkin tärkeä tai sitten vain visuaalisesti mielenkiintoinen. Vaikka itse ihminen tai kerronnallisuus näistä töistä olisikin poistettu, silti ne voivat kertoa jotakin kyseisestä ajasta tai tekijästä. Voihan taiteilija tehdä asetelman myös harjoitusmielessä, jolloin teoksessa tulee esille itse tekijän oma näkökulma ja se, miten hän on tutkinut esimerkiksi kohteen muotoa, kompositiota tai värejä ja valoa.

Asetelmamaalauksessa mielestäni aiheen tai kohteen merkitys ja sen tärkeys riippuvat täysin katsojasta. Mielestäni jonkin pienikin asia tai tavara, jolla ei välttämättä ole muille mitään merkitystä, voi olla esimerkiksi itselle tärkeä tai merkittävä asia, jolloin jostakin pienestä ja

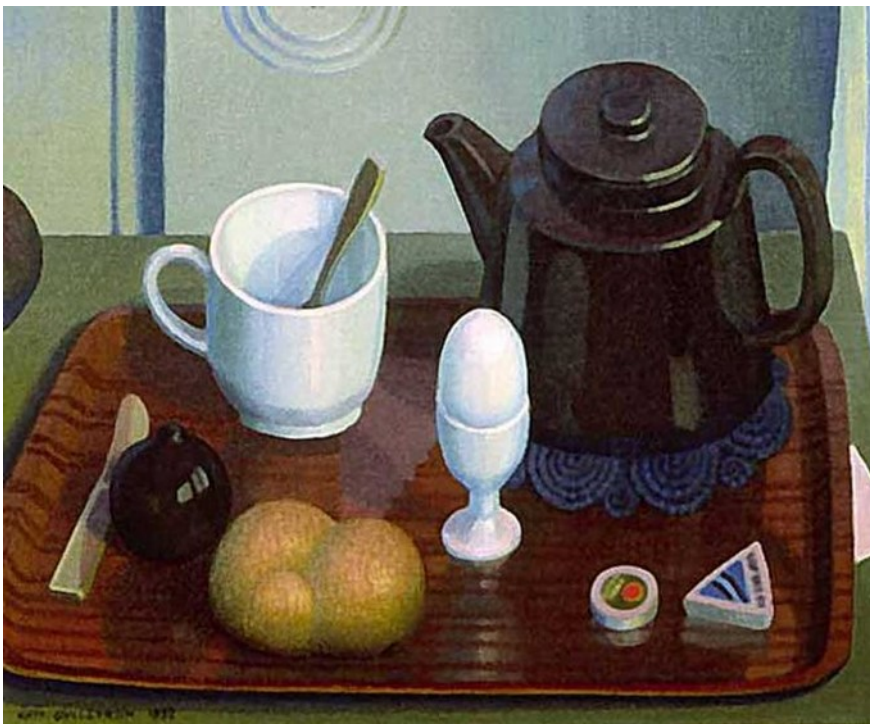

merkitsemättömästä voi tulla tärkeää. Työskennellessäni ja aihetta etsiessä pohdinkin, miksi juuri huomioni keskittyy joihinkin tiettyihin asioihin, miksi valitsin juuri tämä kohteen ja miten se liittyy esimerkiksi arkeen.

2.4 Asetelmamaalaus taiteessa

Olen yrittänyt etsiä ja löytää internetistä taiteilijoita, jotka tekisivät asetelmamaalauksia ja jotka olisivat lähellä omaa tekemistäni tyyliltään ja aiheeltaan. Taiteellisessa ohjauksessa sain myös paljon apua ja vinkkejä taiteilijoista, joiden töihin tutustuin tarkemmin. Yksi näistä on taiteilija Katy Gyllström. Hän on tehnyt paljon asetelman kaltaisia teoksia. Eniten hänen töissään minua kiinnostaa hänen maalaustapansa sekä värit. Myös hänen hieman naivistinen, hyvin selkeä tyyli herätti huomioni. Hän on käsitellyt maalauksissaan erilaisia sisätiloja, mutta myös ulkotiloja. Asetelmamaalauksen aihepiirissä tutkin kuitenkin hänen interiöörimaalauksiaan, jotka ovat hyvin asetelman kaltaisia, mutta myös arkisen näköisiä maalauksia. (kuva 1 ja kuva 2).

Hänen töissään on hyvin pehmeä, melko lämmin tunnelma. Sommitelma, valon ja värin käyttö sekä rajaus tekevät hänen teoksistaan hyvin asetelman kaltaisia. Yhtä hyvin kyseiset maalaukset voisivat olla myös näkyviä hänen ympäriltään, ilman sen suurempaa suunnittelua tai kohteen asettelua, mikä saa teoksiin lämpimän ja aika arkisen tunnelman. Mielestäni tällaiset teokset kertovat myös enemmän esimerkiksi siitä, missä liikutaan, mitä tapahtuu tai millainen itse tekijä on, kuin asetelmamaalaukset, joiden esineet olisivat tarkasti valittuja ja sommiteltuja. Mielestäni ei niin asetellut teokset ovat myös hieman kiinnostavampia. Ne kertovat ehkä enemmän jotain kuin asetelmamaalaukset, jotka ovat esimerkiksi tehty harjoituksena, ja joihin on valittu sekalaisia esineitä, joilla ei olisi sen enempää merkitystä tekijälle.

Kuva 1. Katy Gyllström, Aamiaistarjotin, 1993, öljy, 38 x 46 cm (Kuvataiteilijamatrikkeli)

Kuva 2. Katy Gyllström, Pölynimuri, 2007, öljy, 46 x 38 cm (Kuvataiteilijamatrikkeli)

Toinen taiteilija, joka kiinnitti huomioni ja jonka töitä ohjaajani ehdotti katsomaan, on Marjatta Hanhijoki. Hän on suomalainen taiteilija, joka on työskennellyt paljon vesivärien kanssa. Hän kuvaa töissään usein interiöörejä ja erilaisia näkymiä. Osa hänen töistään on hyvin asetelman kaltaisia.

Erytisesti hänen töissään minua kiinnosti hänen teoksiensa aiheet ja se, kuinka hän on käyttänyt vesivärejä ja hänen teoksiensa aiheet. Mielestäni tapa, jolla hän maalaa vesiväreillä pintoja on hyvin kaunis ja hän osaa käsitellä vesiväriä materiaalina hyvin. Hanhijoki on erityisesti saanut suurimpiin osiin töistään hyvin kauniin ja luonnollisen valon, ja hän työstää varjoja myös hyvin taitavasti. Hänen töistään löytyy hyvin kauniisti ja herkästi maalattuja alueita (kuva 3).

Asetelmamaalauksen kaltaisissa töissä hän kuvaa usein esineitä niin, kuin ne ovat ja hän kuvaa myös taustaa tarkasti. Joissakin hänen töissään näyttäisi siltä, kuin hän käyttäisi vain rajausta määrittämään sen, mikä tekee juuri kyseisestä teoksesta asetelman kaltaisen. Esimerkiksi teoksessa kiinalainen potta (kuva 4) huomion vie siveltimiä sisältävä punainen vaasi, joka on sijoitettu teoksen keskelle. Vaikka teoksen keskipisteenä onkin pöydällä oleva vaasi ja muut esineet, silti Hanhijoen tapa työstää myös muuta taustaa ja pintaa on tarkka.

Kuva 3. Marjatta Hanhijoki, Mansikka sohva, 2007, akvarelli (Marjatta Hanhijoki kotisivut)

Kuva 4. Marjatta Hanhijoki, Kiinalainen potta, 2008, akvarelli (Marjatta Hanhijoki kotisivut)

3 Taiteellinen produktio

Opinnäyteteokseni koostuu useammasta keskikokoisesta maalauksesta (Noin 70 cm x 50 cm). Koen, että keskityn paremmin pienempien tai itselleni sopivan kokoisten töiden tekemiseen kuin liian isoihin teoksiin, joita en ole aikaisemmin paljoa tehnyt. Liian pienet teokset jäävät itsellä taas luonnosmaisiksi, joten olen tottunut tekemään alle metrin kokoisia teoksia, joille yksityiskohtien tekeminen on myös mielisempää.

Omissa töissäni olisi tarkoitus tuoda jotenkin nykyistä arkea esille, mitä esineitä on läsnä ja miettiä myös hieman omaa näkökulmaa, mihin huomio itselläni kiinnittyy tutussa ympäristössä. Katselemalla ympärille myös tutusta ympäristöstä voi löytää mielenkiintoisia asioita, esineitä tai muita kohteita, joihin ei välttämättä ole edes pistänyt sen enempää huomiota. Teoksissani ideana olisi tehdä arkisia asetelmamaalauksia, joissa ei näkyisi itse henkilöä tai ihmistä, mutta teoksien esineet ja niissä esiintyvät asiat voisivat kertoa jotain arjesta ja elämästä esineiden ja tavaroiden tasolla. Teoksissani haluan tuoda esille arkea, mutta asetelmamaalauksen keinoin, mikä ei välttämättä ole aivan perinteistä asetelmamaalauksia, jossa kuvattiin usein tarkasti mietityin kompositioin ja sommitelmin erilaisia asetelmia, vaan keskityn enemmän siihen, mitä esineitä tai tavaroita haluan tuoda arjesta tai ympäriltäni esille, ilman liiallista asettelua. Keskityn myös maalauksellisiin asioihin, kuten väriin, muotoon, sekä itse maalaustekniikkaan, varsinkin kun vesivärit eivät ole itselleni niin tuttu materiaali.

4 Materiaalit

Ensimmäiseksi ajattelin käyttää materiaaleina akryylimaaleja tai vesiohenteisia öljyvärejä, mutta päädyin kuitenkin työstämään teoksia akvarelleilla. Toisin kuin akryylit ja vesiohenteiset öljyvärit, vesivärit eivät ole itselleni niinkään tuttu materiaali. Olen vesiväreillä työskennellyt, mutta en ole tehnyt niillä kovin isoja töitä ja usein käytän niitä vain luonnosteluun. Koen, että vesivärit ovat aika vaikea materiaali hallita, mutta pidän erityisesti niiden herkäsistä pinnasta ja siitä, kuinka niillä voi saada aikaan kauniita kerroksia. Niillä työskentely on kuitenkin hyvin erilaista, joten töitä pitää lähestyä hieman eri tavoin, kuin esimerkiksi akryyleilla tai öljyillä, joilla voi maalata hyvin paksuja ja peittäviä kerroksia. Ajattelin kuitenkin lähteä ihan mielenkiinnosta ja harjoituksen näkökulmasta työskentelemään vesiväreillä ja katsoa, millaista jälkeä niillä voisi saada aikaan.

Pohjamateriaaleja en aloittaessani miettinyt niin tarkasti, sillä ensiksi ajattelin työskennellä akryyleilla ja vesiohenteisilla öljyväreillä. Ajatuksena oli kuitenkin käyttää ainakin paperia, sillä se oli itselleni tuttu ja mieluisa materiaali. Päädyttyäni työskentelemään vesiväreillä päädyin sitten pääasiassa työskentelemään paperille. Paperi on monipuolinen materiaali, ja sille voi maalata melkein millä vain, sillä sitä voi tarvittaessa myös pohjustaa. Paperia saa myös melkein minkäkokoisena vain, samalla pysyen myös kevyenä ja helppona käsitellä.

5 Luonnosteluvaihe

Aloitin luonnostelun tekemällä muutamia lyijykynä- ja vesiväriluonnoksia luonnoskirjaan. Etsin hieman kohdetta ja värimaailmaa. Taiteellisen ohjauksen jälkeen aloitin luonnostelemaan enemmän akvarelleilla ja märkää märälle tekniikalla, pohjustetulle paperille tai ihan normaalille vesiväripaperille. Koitin hakea aihetta ja sitä, mitä esineitä kuvaisin luonnoksissa. Koitin hakea myös eri kuvakulmia, sommitelmaa sekä myös värimaailmaa. Lähdin ensin tekemään realistisempaa värimaailmaa, sitten testaten myös hyvin väritöntä, melkein monokromaattista värimaailmaa. Pohdin, mikä näyttäisi itsestäni hyvältä, ja mistä tulisi itselle eniten juuri asetelma mieleen.

Luonnostelun jälkeen ja ohjauksen myötä päädyin tekemään enemmän teoksia, jotka eivät olleet niin aseteltuja, vaan enemmänkin ympäriltä löytyviä, luonnollisen näköisiä arkisia näkymiä. Päädyin pitämään niistä enemmän, ja ne olivat myös mielenkiintoisempia kuin asetelmat, jotka olivat liian asetellun näköisiä (kuva 5 ja 6).

Asetelmassa tarkoitus olisi juuri poistaa kerronnallisuus, tapahtuma tai ihminen, jolloin teos itsessään ei kertoisi paljoa mitään. Tarkoituksena oli kuitenkin lähestyä asetelmaa hyvin arkisesta näkökulmasta, joten mielestäni töissäni voisi näkyä myös jonkinlaista kerronnallisuutta tai että ne voisi kertoa jotain tai niistä voisi tehdä jotain päätelmiä. Tarkoitus ei ollut poistaa kaikkea kerronnallisuutta tai tehdä teoksista täysin anonyymeja asetelmia. Teoksissa keskityn myös itse maalaamisen tekniikkaan ja siihen, miten materiaalit vaikuttivat työskentelyyni.

Kuva 5. Luonnos

Kuva 6. Luonnos

6 Teoksien työstäminen

6.1 työskentely

Lopullisia töitä aloitin tehdä luonnostelun ja vesivärikokeilujen jälkeen. Pohjana käytin 75 cm x 55 cm papereita, joita leikkasin ja rajasin mieleni mukaan. Lopullisia töitä oli tarkoitus tehdä kotona sekä opiskeluasunnolla. Keskityin katsomaan hieman eroavaisuuksia näiden välillä ja miettimään, mitä asioita kuvasin.

Huomioni pääasiassa kiinnittyi pöytiin, niissä oleviin esineisiin sekä erilaisiin tasoihin. Tämä johtui ehkä siitä, että mieleeni oli jäänyt lukemastani kirjasta *Looking at the Overlooked*, kuinka yksi asetelman kulttuurivyöhyke olisi juuri pöydän, tasojen ja muiden kotitilassa ympäröivien esineiden elämä. Päädyin täten kuvaamaan pöytien elämää ja esineitä, mitä niistä löytyisi ja miten arki näkyisi niin sanotusti pöytien pinnalla: Mitä ja minkälaista tavaraa pöydille tai niiden kulmille kerääntyy tai unohtuu. Koska teoksien oli tarkoitus olla arkisen oloisia ja ei niin asetellun näköisiä, keskityin aika paljon rajaukseen ja siihen, miten tuon esineitä esille.

6.2 Teokset

Ensimmäisen työn aloitin hieman pienemmälle paperille ja aiheena oli pöydän nurkka, josta löytyi lemmikkiharjasgekon ruokaa ja hoitotarvikkeita. Tarkoituksena oli aloittaa maalaamaan jostakin kohteesta ja katsoa, toimisiko se vai ei. Kohde vaikutti kiinnostavalta sen takia, että pöydän esineisiin ei sinänsä kiinnittänyt sen enempää huomiota, vaikka niitä tarvitsisi tai käyttäisi päivittäin. Esineet olivat hyvin tavanomaisia, ei mitenkään jännittäviä tai erikoisia. Kohteesta asetelman kaltaisen mielestäni teki kangas, joka oli aseteltu terraarion toiseen päähän, jonka edessä sijaitsivat erilaiset purkit, pussit sekä suihkupullot.

Aloittaessani maalaamaan pystysuuntaiselle paperille tarkoituksena oli, että pystyisin tarvittaessa rajaamaan teosta vielä ylhäältä tai alhaalta, jolloin voisin miettiä rajausta vielä myöhemmin uudelleen. Rajasin ensimmäistä työtä niin, että siinä näkyi niin esineet sekä itse pöydän pintaa ja myös hieman taustaa ja jopa pöydän kaapin ovea. Rajaus toi esiin myös hieman ympäristöä, mutta pääasiassa työssä olisi vanha pöytä ja terraarion kulma ja sen vieressä olevat esineet ja tavarat.

Aloitin maalaamisen ohuella vesivärillä pienen luonnoksen pohjalle, joka määritteli, missä mikäkin kohde olisi. Sen jälkeen aloin tekemään pohjavärejä ja työstämään teosta hitaasti, pikkuisen kerrallaan. Lähdin etenemään melko realistisilla väreillä, jotka tulivat ihan havainnosta. Pöydän pinnat ja kaapin oviin tuli ensiksi melko likainen, haalea väri, jota lähdin sitten työstämään lisää varjojen kautta (kuva 7). Itse kohteessa, josta otin mallia, oli melko lämmin

valo, joten lähdin tätä kautta työstämään varjoja hieman kylmemmillä väreillä, jolloin objektit tulisivat ehkä hieman enemmän esiin lämpimän värisestä taustasta.

Kuva 7. Terraariopöytä

Isoimmaksi ongelmaksi itselleni nousi tumman vihreä verho, jonka väri oli hyvin intensiivinen ja yritin sitten saada maalattua sen itse teokseen. Verhon laskoksien ja varjojen maalaaminen oli myös haastavaa. Kyseinen verho pomppasi myös ylös teoksesta, joten koitin pestä väriä märkänä pois ja yritin maalata verhoa uudelleen muutaman kerran, jonka jälkeen paperi alkoi hieman kärsimään tästä. Lopulta työstin verhoa melko märällä värillä, jolloin annoin värin elää enemmän itsekseen.

Keskityin myös varjojen ja joidenkin yksityiskohtien työstämiseen. Kaapin sivussa oleva varjo tuotti eniten pään vaivaa, sillä väri jäi melko likaisen ruskean harmaaksi, joka ei näyt-

tänyt kovin hyvältä. Koitin pestä väriä kyseisestä kohdasta pois, mutta paperi oli imenyt väriä sen verran että se ei oikein toiminut. Päätin sitten vain lisänä enemmän sinisen sävyä varjossa olevaan kaapin sivuun, jotta varjosta tulisi hieman intensiivisemmän näköinen. Keskityin myös muutamiin yksityiskohtiin, jotka veivät kyseisessä näkymässä huomioni (kuva 8). Kuten punakorkkinen musta purkki, jossa oli gekon ruokaa, joka toimi eräänlaisena keskipisteenä. Toinen pieni yksityiskohta mitä työstin, oli vasemmassa yläkulmassa oleva ilmoitustaulu ja siinä oleva lapsuudesta tuttu todella vanha Pokémon-kortti, jonka alakulmassa oli tekstiä.

Kuva 8. Yksityiskohtia ensimmäisestä teoksesta.

Toista teosta lähdin tekemään lapsuuden kodissa, josta koitin etsiä myös mielenkiintoisia näkymiä ja kohteita. Lähdin kuvaamaan nurkassa olevaa pöytää, jota oli pidetty vain kukka- ja työpöytänä. Teoksen kohteena oli kasvi, kotiteatterikaiutin, tablettitietokone, sekä savelta tehty lisko. Näkymässä oli yhdistelmä hieman uutta ja vanhaa, mikä juuri kuvaa lapsuuden kotia melko hyvin. Pidin näkymän yksinkertaisuudesta ja lähdin kuvittamaan tätä pohtien ensin, mistä kuvakulmasta lähtisin maalaamaan. Pohjana oli 75 cm x 50 cm paperi ja päätin lähteä maalaamaan näkymää suoraan sivusta ja hieman yläkulmasta, jolloin teokseen saisi hieman enemmän kolmiulotteisen vaikutelman. Rajasin teosta niin, että kasvi ja ruukku olisivat teoksen keskipisteenä. Itse pöytä, taustalla oleva verho sekä ilmakuva rajautuivat kuvasta hieman pois.

Koska esineitä pöydällä ei ollut paljoa, halusin käsitellä teoksessa myös paljon isoja pintoja, kuten takana näkyvää seinää, varjoja ja pöydän pintaa ja esimerkiksi pöydän päällä olevaa vanhaa pöytäliinaa. Myös kasvin lehtien kerroksellisuus ja seinään tulevat haaleat varjot kiinnostivat, sillä vesiväreillä pystyisi tekemään ohuita värikerroksia suhteellisen helposti. Työstin ensiksi isoja pintoja, jonka jälkeen lähdin tekemään enemmän yksityiskohtia ja keskityin työstämään esimerkiksi kasvia, ruukkua ja muuta pöydällä olevaa (kuva 8).

Kuva 9. Toisen teoksen työstövaihe

Ongelmakohtaksi tuli pöydällä sijaitseva tablettitietokone, joka jäi hieman suureksi ja jotenkin huomiota herättäväksi. Yritin saada sitä pienennettyä ja korjata sen perspektiiviä, sillä kuvasin sen liian ylhäältä, jolloin se on hieman ristiriidassa muiden esineiden kanssa. Vesiväreillä korjaaminen kuitenkin on vaikeampaa, sillä niillä ei vain voi maalata päälle ja peittää edellistä kerrosta ja korjata asiaa, vaan pitäisi koittaa saada aikaisempi väri jotenkin pois.

Teoksen värimaailma oli hyvin maanläheinen ruskean, ruskeanpunaisen ja vihreän takia, jolloin itse kirkkaan sininen verho erottui ja nousi esiin muusta värimaailmasta. Yritin hillitä verhon väriä tummentamalla sitä ja lisäämään taustaan varjoa, jolloin se sulautuisi teokseen paremmin. Korjasin myös pöydän alakulmaa pesemällä väriä pois ja koittaen tuoda siihen hieman kylmempää sävyä (kuva 9).

Teos keskittyy kuvaamaan pöydällä olevia esineitä; kasvia, tablettitietokonetta, sekä savesta tehtyä liskoa, mutta teosta tehdessä ja ohjaajan kanssa töistä keskustellessani pohdin, jos mielenkiintoa voisi viedä johonkin muihin yksityiskohtiin. Tämän takia päätinkin tehdä esimerkiksi seinällä olevasta ilmakuvausta melko yksityiskohtaisen tarkan. Toisella puolella oleva verho myös vie jonkin verran huomiota, kirkkaan ja intensiivisen värinsä takia. Maalatessa kyseistä työtä huomioni kiinnittyikin juuri eri esineisiin ja yksityiskohtiin ja maalasin kaiken, johon mielenkiintoni kiinnittyi yhtä yksityiskohtaisesti. Tämän takia esimerkiksi taka-alalla oleva verho ja ilmakuva ei ole maalattu pienieleisemmin, vaikka ne olisivat taempana, koska tarkastelin kyseisiä elementtejä yhtä tarkasti. Kyseinen teos muistuttaa ehkä perinteistä asetelmaa enemmän, sillä teoksen sommitelma on hyvin pysähtynyt ja rauhallinen.

Kuva 10. Toinen teos

Kolmatta teosta työstin myös lapsuuden kodissa. Visuaalisen havainnon kohteena oli vanha keittiöpöytä, jolta löytyi vanha pöytäliina, hedelmiä, kynttilä ja hyasinttiasetelma. Teoksen aloitus hetkellä minulla ei ollut sen isompaa syytä miksi juuri kyseinen kohde kiinnosti minua. Valitsin kyseisen näkymän varmaankin värien ja esineiden perusteella. Varsinkin vanha punainen pöytäliina. Pohdin melko kauan mistä suunnasta lähestyisin kyseistä näkymää ja päätin että kohdetta olisi parempi katsoa hieman ylempää, jolloin itse pöytäliina näkyisi paremmin. Pöydän ja ikkunalaudan diagonaaliset linjat myös vaikuttivat hieman siihen mistä kulmasta lähdin kuvaamaan näkymää, sillä halusin kuvaan hieman enemmän dynaamisuutta, kuin sen että olisin kuvannut näkymää, vaikka suoraan edestä tai sivusta.

Kyseinen teos oli varmaan ensimmäinen, jota työstin suurimmaksi osaksi yhdeltä tai kahdelta istumalta, jolloin teoksen työstäminen kävi hieman puuduttavaksi ja itse tekeminen oli

kuin työtä, jonka pitäisi vain valmistua. Tämän ja sen takia, että teoksen tekeminen alkoi hetken ajatuksesta, jätin työn sikseen ja siirryin seuraavaan työhön.

Kuva 11. Keittiöpöytä

Neljättä teosta aloitin tekemään omalla asunnolla ja näkymänä oli pieni sivupöytä, jolle kerääntyy kaikenlaista tavaraa. Tärkeimpänä ehkä pöydän etualalla oleva lasi, sekä luonnoskirjat, sekä takana olevat kuulokkeet, käsirasva ja kynäpurkki. Pöytä on melko hyvä esimerkki pöydästä, jolle eksyy kaikenlaista tarpeellista tai vähemmän tarpeellista. Vaikka kyseiseen paikkaan ei pistä sen enempää huomiota, silti pöydältä usein löytää esineitä, joita tarvitsee melkein joka päivä.

Teoksen rajasin melko lähelle pöydän pintaa ja hieman yläkulmasta, jolloin tavaroihin saisi enemmän kolmiulotteisuutta. Yläkulmasta kuvaaminen lisäsi teokseen myös dynaamisuutta, sillä pöydänsivut loivat teokseen vahvat diagonaaliset viivat, joka myös mielestäni lisäsi tilan tuntua. Koitin kuitenkin sijoittaa ja rajata kohteen niin ettei pöydän kulmat osoitaisi kuitenkaan diagonaalisesti aivan paperin kulmiin (kuva 12).

Kolmatta työtä maalatessani, vesiväreillä työskentely tuntui jo hieman luontevammalta ja lähdin rennommin työstämään isoja aloja, kuten taustaa. Yksityiskohtaisempia objekteja maalatessa palasin taas omaan melko tarkkaan työskentelyyn. Teoksen suurimmaksi ongelmaksi osoittautui itse valon ja varjon kuvaaminen isoilla pinnoilla. Suurin haaste oli ehkä juuri pöytäliina ja se, miten esineet saisi näyttämään siltä, että ne eivät vain leijuisi tyhjän päällä. Tämän takia keskityin aikapaljon varjokohtiin ja niiden työstämiseen. Valo kohte-

seen tuli ulkoa, sekä sisätilassa olevasta led lampusta, jolloin myös teokseen tuli hieman kylmempi valo toiselle puolelle ja toiselle taas lämpimämpi.

Pääasiassa asetelman tai näkymän tavarat olivat melko tasaisesti pöydällä, eikä mikään pompannut ulkomuodoltaan kauheasti. Ainoastaan värit ja niiden intensiivisyys erottelee tavaroita toisistaan. Teokseen koitin saada melko neutraalia värimaailmaa ja nostaa tiettyjä tavaroita enemmän esille, kuten juuri etualalla olevaa lasia ja luonnoskirjaa ja penaalia (kuva 13). Kyseinen teos opetti minulle ehkä eniten työskentelemään erilaisten kosteusarvojen ja maalaustekniikoiden kanssa.

Kuva 12. Neljännen teoksen työstövaihe

Kuva 13. Valmis teos

Viidennen teoksen kohteena oli tietokone ja opiskelupöytä (kuva 14). Kohteessa eniten kiinnosti pöydällä olevat esineet, etenkin lamppu, sekä taustana oleva peittävä tumma verho. Erityisesti minua kiinnosti myös tumman taustan ja valkoisen pöydän ja siinä olevien tavaroitten kontrasti tummaa taustaa vasten. Ajattelin myös, että tietokone ja muut tietokonepöydällä olevat esineet toisivat teosta hieman nykyaikaan, sekä omaan arkeen ja aikaan.

Lähdin maalaamaan neljättä työtä aluksi hyvin rennoin otteen. Verhoa ja pöytä pintaa maalatessani annoin vesivärin elää enemmän, kun taas pienemmissä yksityiskohtissa maalasin tarkemmin, mitä olin myös yrittänyt välttää, jotta työskentely sujuisi vapaammin, enkä keskittyisi niin paljon pieniin yksityiskohtiin.

Teoksessa suurin vaikeus oli maalata juuri taustalla olevaa verhoa, sillä maalauspinna-ala oli niin suuri. Tein suurimman osan verhosta märkää märälle-tekniikalla missä kostutin vain ensin verhon alueen paperista ja lisäsin värin sitten märälle alueelle, jolloin väri sai elää vapaammin paperilla. Koin tämän kuitenkin melko vaikeaksi, sillä osa paperista kerkesi melkein aina kuivua, kun työskentelin väreillä toista aluetta, jolloin väripinnasta tuli hieman

epätasainen, tämän takia koitin lisätä vettä aina alueisiin, joita maalasin ja jotka odottivat maalaamista. Tämän takia vesivärimaalaus jäljestä tuli hieman epätasainen, sillä alueet kuivuivat myös eri aikoina ja väri käyttäytyi hyvin eri lailla kuivalla, kostealla ja märällä pinnalla.

Kuva 14. Tietokonepöytä

7 Yhteenveto

Opinnäytetyö prosessin aikana tutustuin asetelmamaalaukseen ja sen historiaan yleisellä tasolla. Taiteellisessa produktiossa tein arkisen oloisia vesivärimalauksia visuaaliseen havaintoon perustuen erilaisista asetelmista ja näkymistä, rajaten aiheen pöytätasojen ja sieltä löytyvien esineiden tutkiskeluun. Tuloksena oli paljon erilaisia luonnoksenomaisia nopeita töitä, sekä viisi lopullista isompaa vesiväri teosta, jotka menivät lopputyönäyttelyyn. Omat teokseni sijoittuivat mielestäni johonkin asetelman ja näkymän välimaastoon. Ne ovat myös melko omannäköisiäni, mutta sain myös paljon vaikutteita paljon vaikutteita eri taiteilijoilta, joihin tutustuin produktioni aikana, esimerkiksi Marjatta Hanhijoki oli yksi taiteilijoista, jonka töihin tutustuin enemmän.

Asetelmamaalaus on hyvin laaja käsite, jonka rajaaminen tuntui ensiksi hieman ylivoimaiselta ja mahdottomalta. En ollut täysin varma mihin keskittyisin asetelmamaalauksen kentällä, joten omien teoksien sijoittaminen asetelmamaalaukseen oli hieman epävarmaa.

Töitä tehdessäni ajattelin, että juuri arkisuuden tuntu oli tärkeintä ja ajatus, että myös esineet voisivat kertoa jotakin. Tarkoitus ei siis ollut poistaa töistä kerronnallisuutta, mikä on yleistä perinteisissä asetelmamaalauksissa, jos niissä ei ole sitten symboliikkaa mukana. Yleensä niistä ihminen ja kerronnallisuus on poistettu jossakin määrin ja niissä kuvattiin usein ruokaa tai maljojen tai lasien kaltaisia tavallisia esineitä, jotka eivät kerro juuri paljoa itse tekijästä. Mielestäni tämä vie juuri arkisuutta töistä pois, ja tämän takia teoksieni näkymät eivät ole niin asetellun näköisiä, ja ne ovat eräänlaisia näkymiä omasta ympäristöstä ja arkisten, melko tavallisten esineiden ja tavaroiden tutkimista hieman tarkemmin.

Tavoitteeni opinnäytetyölle olivat melko avoimet, mutta mielestäni prosessi oli itselleni mielenkiintoinen ja avartava. Se kehitti omaa suhtautumista isompia ja pidempiä projekteja kohtaan ja sain paljon tietoa ja ymmärrystä asetelmamaalauksesta. Taiteellinen produktio kehitti myös paljon maalausteknillisiä taitoja ja opin paljon kaikkea uutta vesiväreistä materiaalina. Tässä auttoi myös ohjaajani, jolla oli paljon tietämystä vesiväreillä työskentelystä.

Töiden parissa työskentely opetti paljon ja vaikka työskentely saman asetelman tai näkymän tutkiminen pitkän aikaa voi tuntua välillä puuduttavalta ja turhanpäiväiseltä, se kuitenkin opetti paljon visuaalisen havainnon siirtämisestä kaksiulotteiselle pinnalle. Se opetti myös katsomaan ja tutkimaan väriä, muotoa ja valoa. Tässä vaiheessa omaa työskentelyä tämänkaltaiset perusasiat kiinnostavat minua ja auttavat viemään minua omassa työskentelyssä eteenpäin sekä pitämään työskentelyä maalauksen parissa yllä, vaikka suurempaa inspiraatiota ei sillä hetkellä olisi.

Prosessin aikana tiedon hankkiminen oli melko vaikeaa, sillä vaikka asetelmamaalaus on laaja aihe, suomeksi aihetta ei ole käsitelty paljoa tai tietoa oli ainakin hyvin vaikea löytää suomen kielellä. Sain tietoa suurimmaksi osaksi netistä eri sivustoilta, minkä takia tietopohjani oli melko sekalaista ja melko yleistä. Aiheeseen tutustuminen vaikutti kuitenkin työskentelyyni positiivisesti ja avasi näkemystäni asetelmamaalauksesta.

Töiden jatkosta en ole vielä varma, mutta tulen melko varmasti jatkamaan esittävän taiteen parissa ja visuaaliseen havaintoon perustuvat työskentely on itselleni mieluista, vaikka tekisin muunkinlaisia teoksia välissä. Vesiväreillä työskentely oli itselleni haastava, mutta opettavainen ja mieluisa kokemus. Luulen että vesivärit tulevat myös olemaan isompi osa työskentelyäni tulevaisuudessa, sillä ne avasivat työskentelyä toiseen suuntaan.

Lähteet

Bryson, N. 1990. Looking at the Overlooked. Lontoo, Reaktion Books Ltd.

Kivirinta, M. 2004. Hiljaiselon taide arvossaan. Viitattu 4.1.2021

Saatavissa <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000004232295.html>

Richman-Abdou, K. 2018. How Artists Have Kept Still Life Painting Alive Over Thousands of Years. My Modern Met. Viitattu 28.12.2020.

Saatavissa <https://mymodernmet.com/what-is-still-life-painting-definition/>

Tate. still life. Viitattu 28.12.2020

Saatavissa <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/s/still-life>

Tresadern, M. 2017. Is there still still life in Still Life? Viitattu 28.12.2020

Saatavissa <https://artuk.org/discover/stories/is-there-still-life-in-still-life#>

Kuva 1 & 2, Kuvataiteilijamatrikkeli Katy Gyllstrom, Viitattu 20.12.2020

Saatavissa <https://kuvataiteilijamatrikkeli.fi/taiteilija/katy-gyllstrom>,

Kuva 3 & 4, Marjattahanhijoki.net. Akvarelli. Viitattu 30.1.2021

Saatavissa <https://marjattahanhijoki.net/akvarelli/>